

Σ' ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ

« Ἐχτός ἀπὸ τὸ Αἶα κανένας δὲν εἶναι ἐλεύτερος ».
« Προμηθεὺς Δεσμώτης — Αἰσχύλος »

- Μὲς στὴν πλαγιά τὴν ξεχωματισμένη,
Τὴ χειμονοδαρμένη ποὺ προσφέρει
Σὲ καθ' ἑνάντιον ἄνεμο τὴ ράχη,
Ἕρμο δέντρο, σκελῆθρινο, μὲ φρίκη
5. Πῶς τὴ μοῖρα σου στέκω καὶ κοιτάζω!
Σφίγγουν οἱ πάγοι, σφίγγουν τὰ ριζὰ σου,
Τὰ γυμνά σου κλαριά λυγοῦν τὰ χιόνια,
Βροχές, ἄνεμοι σὲ χτυποῦν καὶ σπάζουν
Μὲ φοβέρα στὰ σκότη ἀστροπελέκια.
10. Καὶ μιὰ θολὴ ἐγκατάλειψη πλανιέται
Τρογύρου σου βαρειά, καὶ δὲ γρικοῦνται
Πουλιά γλυκὰ νὰ κελαῖδοῦν, μελίσσια
Νὰ βομβίζουν τερπνὰ στὸ φύλλωμά σου,
Μὰ στὰ νερὰ τὰ λιμνασμένα, πότε
15. Στους πάγους τοὺς λευκοὺς, ποὺ ὅμοιοι φαντάζουν
Σὰν ταφόπετρα ἐπάνω σου, βυθίζεις
Τὸ σκέλεθρό σου ἀνάποδα σ' ἄβυσσους,
Κ' οἱ κουροῦνες, σὰ σύγνεφο πετώντας
Κάτω ἀπ' οὐράνια στενά, μολυβένια,
20. Κάπου-κάπου καθίζουν στὰ κλαριά σου
Καὶ σὲ ντύνουν στὰ μαῦρα, καὶ φαντάζουν
Πένθη κρυφά, ποὺ ἀκράτητα ξεσπάζουν.

- Κι ὅμως, ὦ δέντρο, πόσο σὲ ζηλεύω
Κάθε φορὰ ποὺ τὰ δεινὰ τοῦ ἀνθρώπου,
25. Τὰ δικά σου κοιτάζοντας, θυμᾶμαι!
Ἄχνὸ εὐτυχιάς σ' ὄνειρα μάταια πλάθει,
Σκλάβος δουλεύει στὴν ἀνάγκη, μπαίγνιο
Εἶναι τῆς συφορᾶς καὶ τοῦ θανάτου,
Τῶν παθῶν του φτερό: μάχεται πάντα

30. Μὲ τὸν ὅμοιο τοῦ ὀχτροῦ, βαθειά του τέτοια
Κακὴ φωτιά καὶ κόλαση φωλιάζει,
Ποῦ ὀχτροῦ καὶ ξένος μοιάζει στὸν ἑαυτό του.
Καὶ στὸ πεῖσμα ἀκατάπαντα χτυπιέται
Γῆς, ἀγέρα καὶ κύματος, σὰ νᾶταν
35. Πλᾶσμα τελείως διωγμένο ἀπὸ τὴν Πλάση.
Μὰ ἐσένα, δέντρο, ἂν κάποτε ὁ χειμῶνας
Σὲ γυμνώνει, σὲ δέρνει, σὲ πληγώνει,
Πᾶλε ἢ ᾿Ανοιξη θ᾿ ἄρθει καὶ θ' ἀνθίσσεις.
Κι ἀπ' τὸ γνῶριμο τὸ ἔδαφος στὸ ἀτλάξι
40. Τ' Οὐρανοῦ τὸ καθάριο σηκωμένο,
Σὰν πράσινης δροσιᾶς καὶ μύρου ἀνάβρα
Θὰ φουντώσεις, θ' ἀπλώσεις καὶ θ' ἀνοίξεις
Μάτια λαίμαργα μύρια πρὸς τὸ φέγγος
Μὲ λαχτάρα τρεμάμενη τὰ φύλλα.
45. Καὶ μ' ἐσὲ θὰ εὐωδιάσει γύρου ἢ Πλάση,
Τὴν πλουμιστὴ θὰ ντυθῇ φορεσιά σου,
Κ' ἢ ὁμορφιά της θὰ λάμψει γύρου ἢ πλάστρα.
Καὶ μ' ἐσὲ κραδασμὸς χαρᾶς θ' ἀπλώσει
Βαθὺς ξανάνιωμοῦ,
50. Μυριόηχον ὕμνο ἀνάστασης θὰ ὑψώσει
Τρογύρου σου ἢ πλαγιά
Στὸ νέο ρυθμὸ τοῦ Κόσμου ἁρμονισμένο,
Μὰ στοῦ θνητοῦ τὰ νυχτωμένα σπλάχνα,
Ποῦ θολὴ τρικυμιὰ τ' ἀναταράζει,
55. Χλωμὸς θὰ φτάσ' ὁ ἀντίλαλος, σβυσμένος,
Σὰ μνήμη ὀνείρου ἀπόμακρου ποῦ ἐχάθη.
Μὰ ἐσὲ σφοδροὶ δὲ σὲ τραντάζουν πόθοι,
Πνεῦμ' ἀνταρσίας δὲ σοῦ κεντάει τὰ φρένα,
Μὰ τὰ κλώνια βυθίζεις πρὸς τὰ Οὐράνια
60. Σὰν πράσινης δροσιᾶς καὶ μύρου ἀνάβρες,
Μὰ στὰ σπάχνα τῆς Γῆς μπάξεις τὶς ρίζες,
Μὰ στοῦ Κόσμου τὸ ἀνείπωτο μυστήριον
Μὲ βουβὸ στοχασμὸ στέκεις σμιγμένο,
Μὰ ὧ δέντρα, μὰ ὧ τέκνα, μὰ ὧ ἀκριβὰ τῆς Πλάσης
65. Ἐσεῖς παιδιὰ, σᾶς κραῶ εὐτυχισμένα !

Ποιοῦ σίφουνα ὅμως λύσσα ἔδω τὸ γένος

- Τῶν ἀνθρώπων ἀδιάκοπα παιδεύει ;
 Ποιὸ πνεῦμα ἐνάντιο ἐνάντια νὰ τοὺς σέρνει
 Ἄπ' τὴν Πλάση μακρὰ, σὲ δρόμους κρύφους ;
 70. Πόθοι σφοδροὶ τὰ φρένα τοὺς θολώνουν,
 Τεχνιτὴ σ' ἀτμοσφαῖρα ὁ νοῦς τοὺς στρέφει,
 Θέλουν μαζὶ τὸν ἥλιο καὶ τ' ἀστέρια,
 Μὲ τὴ νύχτα καὶ ἡμέρα, μὲ τὴν πεῖνα
 Χορτασιά, καὶ μεθύσι μὲ τὴ δίψα,
 75. Καὶ τὰ κέρδη τ' ἀκόπιαστα ὅπως κι ὅπως,
 Κ' ἓνα μέτρο γνωρίζουνε: τὸ Ἐγὼ τοὺς,
 Ποὺ σηκώνει παντοῦ μάχες καὶ φρίκη.

- Ἄκου κρότο ὑποχθόνιο; Γρίκα βόγγους
 Κι οὐρλιατὰ καὶ βλαστήμιες ; Κοίτα σμήνη
 80. Πῶς μὲ σμήνη χτυπιοῦνται ; Ἀστροπελέκια,
 Σὰν ἄλλος Δίας θαρρεῖς πὼς ἀκοντίζει
 Τὸ γένος τὸ θνητό, χαμὸ γεμάτα,
 Κι ἰδρὼς πολὺς ἀχνίζει ἀπὸ τὶς ὄψεις
 Κ' αἷμα ἀπ' τὴ γῇ κοκκινωπὸ ποὺ τρέχει.
 85. Οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις ! Κι ὅλο σφάζουν,
 Καῖνε, ἀρπάζουν, ρημάζουνε οἱ ἀνθρώποι
 Τ' ἀγαθὰ τῶν ἀνθρώπων, κι ὅλο πάλι
 Στέγη, κόπια καὶ τόπο ἀπαρατώντας,
 Πλάνοι στ' ἄγνωστο ἀφίνονται φυγάδες.
 90. Τὰ τέκνα ἀφίνουν τοὺς γονιούς, ἀφίνουν
 Οἱ γονιοὶ τὰ παιδιὰ τοὺς, κ' οἱ γερόντοι
 Μόνοι, ἀνέλπιδοι φεύγουν στὰ ἐρμολόγια.
 Κι ὅλοι, σκιαγμένοι, σὲ βουνὰ καὶ κάμπους
 Λεχομανοῦν καὶ τρέχουνε, κι ὁ τρόμος
 95. Τοὺς κεντρίζει ἀκατάπαυτα νὰ τρέχουν
 Κ' ἡ κούραση τὸ ἀρνιέται, ἐνῶ στὸ νοῦ τοὺς
 Φοβερὰ τὰ φαντάσματα γεννιοῦνται.
 Θαρροῦν ἡ γῇ στὰ πόδια τοὺς πὼς φεύγει,
 Ἄδριο ἐμπρὸς τοὺς πὼς βλέπουν, κι ἀπὸ πίσω
 100. Πὼς φεῖδια ἀπαίσια ὁρμοῦν καὶ τοὺς δαγκώνουν.
 Πέφτει ἡ μάννα κι ἄλλοῦ εἶναι τὸ παιδί της,
 Πέφτει ὁ γέρος κι οἱ νέοι τὸν προσπερνᾶνε,
 Τὸ παιδάκι ἔρμο πίσω ἀπαρατιέται.

- Κι ὅταν συμβεῖ καὶ ρίξουνε ἀπὸ ράχη
 105. Τῇ σκιαγμένη ματιὰ πρὸς τὰ δικά τους,
 Φλόγες κάτου ἀπὸ σύγνεφα νὰ γλύφουν
 Τῇ θολῇ τ' οὐρανοῦ ἐρημιὰ ἀντικρύζουν,
 Κ' ἓνας πόνος μυριόκρουνος, μιὰ φρίκη
 Σπαραχτική, μιὰ τρομερὴ ἀγωνία
 110. Τοὺς κρατεῖ καὶ τοὺς σπρώχνει ἀπελπισμένα.
 Ὁ καθένας καὶ μύριες τραγωδίες
 Ἀσυμπόνετες, ἀφραστες· καθένας
 Γεμίζει τὴν ἐρμιά, ποὺ μυρμηγκιάζει
 Μὲ φάσματα ἀκριβὰ ματοβαμένα !
 115. Κι ὅλοι χυμοῦν πρὸς τ' ἄγνωστο· τὰ σκότη
 Τὰ πυκνὰ τῆς νυχτιάς, ἡ πύρα τοῦ ἡλίου
 Τῆς βροχῆς οἱ κρουνοί, τοῦ ἀγέρα οἱ βόγγοι,
 Τῆς χειμωνιάς ἡ ὀργὴ δὲν τοὺς βαστοῦνε.
 Μὰ τρέχουν διψασμένοι, ἀγρυπνισμένοι.
 120. Νηστικοί, κουρασμένοι, στὰ ἐρμολογία
 Κ' ἓνας-ἓνας σωριάζονται ἢ σὲ λάσπες,
 Ἡ σὲ βράχια τραχειά, κ' ἐκεῖ ἡ ψυχὴ τους
 Νὰ βγεῖ ποθοῦν, νὰ πάψει τὸ ἀγκομάχι
 Κι ἀπ' τὸν κόπο ποθοῦν τὰ πονεμένα
 125. Μὲ τὸ χῶμα νὰ σμίξουν τὰ κουφάρια !

- ὦ ! ποιοῦ σίφουνα λύσσα ἐδῶ τὸ γένος
 Τῶν ἀνθρώπων ἀδιάκοπα παιδεύει ;
 Ποιὸ πνεῦμα ἐνάντιο ἐνάντια νὰ τοὺς σέρνει
 Ἀπ' τὴν Πλάση μακρὰ, σὲ δρόμους κρύφους ;
 130. Πόθοι σφοδροὶ τὰ φρένα τοὺς θολώνουν,
 Τεχνιτὴ σ' αἰμοσφαίρα ὁ νοῦς τους στρέφει,
 Θέλουν μαζὺ τὸν ἥλιο καὶ τ' ἀστέρια,
 Μὲ τὴ νύχτα καὶ ἡμέρα, μὲ τὴν πεῖνα
 Χορτασιά, καὶ μεθύσι μὲ τὴ δίψα,
 135. Καὶ τὰ κέρδη τ' ἀκόπιαστα ὅπως κι ὅπως,
 Κ' ἓνα μέτρο γνωρίζουνε : τὸ Ἐγὼ τους,
 Ποὺ σηκώνει παντοῦ μάχες καὶ φρίκη.

Μὰ οἱ θεοὶ τιμωροῦν ! τὴν εὐεργέτρα
 Δύναμη ἢ ἀσέβεια τοὺς στερεῖ, κι ἀλλάζει

140. Στὸ ἐνάντιο τοὺς ἀνάλαχτους ἢ ἐνάντια
 Πράξη τοῦ παραβάτη. Καὶ τοῦ κακού
 Χύνει τὰ δάκρυά του ὁ θνητός· ὁ λόγος
 Κούφιος χάνεται, σβύνει καὶ δὲν ἔχει
 Δύναμη ἄλλο ἐδῶ κάτω ἔξω ἀπ' τὴν πράξη.
145. Κ' ἡ μητρότητα πόρνη· ὀρμαίει ζεμένη
 Στὸ ἄρμα τῆς Ἑδονῆς· τὸ σπίτι βάρκα
 Ξυλάρμενη, ἀκυβέρνητη στὴ λύσσα
 Τῆς ἐρμιάς τοῦ πελάου, κ' ἡ κοινωνία
 Δίχως ἔννοια καμμιά· στάδιο καὶ δόξα
150. Τοῦ πονηροῦ! Καὶ νὰ κουβάρι οἱ ἀνθρωποὶ
 Σὰν κοχύλια ἀναρίθμητα ἀναπνένε
 Τὸ μίasma ὁ ἕνας τοῦ ἄλλουνοῦ, πιασμένοι
 Σὲ χορὸ μανιακὸ πὺν ὅλο κι ἀξαίνει.
 Μὰ ἕνα πνεῦμα ἀνταρσίας τοὺς συνεπαίρνει,
155. Τὰ φρένα πόθοι ἀτέρμονοι τοὺς δέρνουν,
 Τεχνιτὴ σ' αἰμοσφαίρα ὁ νοῦς τους στρέφει.
 Καὶ νά, σὰ σφαῖρα ἀπὸ πλαγιὰ ἀφημένοι,
 Στῆς ἀνταρσίας τὸ ἀτέρμονο σβουρίζουν·
 «Ἡ σὰ βάρκα πὺν ὁ σίφουνas ἀρπάζει,
160. Ἡ τοῦ Κόσμου τοῦ ἀτέρμονου ἡγεμόνες!»
 Πιὰ τὸ ἄρμα τοῦ Ἥλιου διεκδικεῖ ὁ Φαέθων...
 Πρέπει τ' ἄστρο στὸ δρόμο τους νὰ ὀρίζει,
 Ἀπ' ἄστρο σ' ἄστρο νὰ ὀδηγᾷ τὴ γῆ του,
 Τὸ κουφάρι νὰ γδύνεται καὶ νὰ ντυέται,
165. Νὰ ζεῖ σ' αὐτὸ τὸν Κόσμο καὶ στὸν Ἄλλο,
 Κ' ἕνας νόμος, ὁ πόθος του, νὰ ὑπάρχει....
 Διωγμένοι πιὰ οἱ θεοί, πρόσφυγες φεύγουν
 Στ' ἀπάτητα γκρεμά, καὶ πιὰ τοῦ ἀνθρώπου
 Μὲ τὴ Μάννα του Γῆ ὁ δεσμός του ἐκόπη!
170. Ρίξες τοῦ κακού ἀποζητάει, τοῦ κακού
 Πασπατεύει στοῦ Κόσμου τὸ μυστήριον.
 Γρίκα! Βογγοῦν τὰ σκότη τοῦ Ταρτάρου....
 Ναι πλερώνει πιὰ πράξεις κι ὄχι λόγια!
 Ποῦ τώρα θὰ ἡσυχάσει; Στὴν ψυχὴ του
175. Τοῦ ξέρριζου δεντροῦ ἡ ἀστάθεια ἐμπῆκε·
 Πατεῖ καὶ ἡ γῆ στὰ πόδια του τραβιέται,
 Ἄδειο στέκει παντοῦ, γιὰτὶ βαθεῖά του
 Τὸ ἄδειο βογγάει· τὸ φεύγει καὶ τὸ ἐγὼ του

- Τοῦ κακοῦ φεύγει ὁ δύστυχος· μονάχα
 180. Σίσυφοι ἐδῶ καὶ Τάνταλοι στενάζουν·
 Δίψες ἀψιὲς τὰ σπλάχνα τους φλογίζουν,
 Ἀξεπλήρωτες μένουν, λάβα ἠφαίστειου
 Τοῦ ἀνθρώπου πιά ἡ βουλὴ : Τρογύρου ἀπλώνει
 Μιὰ πυρκαγιά· τοῦ Κόσμου ἡ ἁρμονία
 185. Σύγχιση ἀπαίσια : οἱ φοβεροὶ Τιτάνες
 Λὲς κι ἀπ' τὸν Ἄδη ἐβγήκανε κι ὁ Κρόνος
 Μὲ τὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου ἀποζητάει
 Τ' οὐρανοῦ τὰ βασίλεια· ὦ ! ποῦ θὰ πᾶμε ;

- Μακάρι, Δέντρο, μ' ἐσὲ νᾶχα μοιάσει !
 190. Ζεῖς ἐκεῖ πού γεννιέσαι, ἐκεῖ πεθαίνεις,
 Πόθους ἀψιούς δὲ σοῦδωσεν ἡ μοῖρα,
 Πνεῦμ' ἀνταρσίας δὲ σοῦ κεντάει τὰ φρένα,
 Τρομερὴ δὲ γρικᾷς τὴ νοσταλγία,
 Καὶ σὰν κάτι πού ἐκύλησε ἀπ' τὴ βάση,
 195. Δὲν πλανιέσαι ἀπ' τὴ μιὰ κι ἀπὸ τὴν ἄλλη,
 Ξεριζωμένο, συντριμμένο, μάταια
 Νὰ σταθῇς λαχταρώντας. Μὰ ἡ καρδιά μου
 Ματώνει πιά στὴ συφορὰ τοῦ ἀνθρώπου.
 Καὶ ἡ γῆ θαρρῶ πὼς κόλαση ἔχει γένει,
 200. Πού τίς πιὸ τρομερὲς φωτιές της θρέφει
 Μὲς στὴν ψυχὴ τοῦ κολασμένου ἀνθρώπου.

ΑΘΗΝΑ, 1925

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ